

УДК 811.133.1:654.1:355.01(470+571:477)
DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2659.2023.33.20>

Любов Фроляк, д-р габ. гуманіт. наук, проф.
ORCID: 0000-0002-6305-2604
e-mail: l.frolak@gmail.com
Університет Марії Кюрі-Склодовської, Люблін, Польща

Мирослава Фроляк, канд. філол. наук, доц.
ORCID: 0000-0003-0006-0989
e-mail: myroslawafrolak@meta.ua
Львівський національний університет імені Івана Франка, Львів, Україна

СТРУКТУРА ТА ТИПОЛОГІЯ ОЦІНКИ МЕДІЙНОЇ ПОДІЇ "РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКА ВІЙНА 2022–2023 РОКІВ" У ФРАНЦУЗЬКОМУ ТЕЛЕДИСКУРСІ

Присвячено проблемам аксіологічної характеристики медійної події як частини медійної картини світу, яка виникає у процесі міжкультурної комунікації. Аксіологічну характеристику представлено як необхідний складовий елемент медійної події, який бере участь у її формуванні. Тут розглянуто структуру оцінки медійної події "російсько-українська війна 2022–2023 рр." у французькому телевізійному дискурсі, виявлено типи оцінки за її відношенням до об'єкта оцінної характеристики та типи оцінки за відношенням до суб'єкта оцінювання. Встановлено, що медійна подія "війна в Україні" як об'єкт оцінки в аудіовізуальному тексті інформаційно-аналітичної телепередачі є значно складнішою за своєю структурою за подію реальну, оскільки до неї входять також елементи, які виникають у медіадискурсі. Унаслідок аналізу типів суб'єктів оцінної характеристики війни в Україні як медійної події у французькому телевізійному дискурсі виявлено, що основним суб'єктом оцінки в інформаційно-аналітичному аудіовізуальному тексті виступає професійний експерт, політолог, тобто особа, якій притаманна професійна об'єктивність, авторитет і професійний досвід, що впливає на формування оцінки події в медійній картині світу адресата телемовлення. З метою встановлення типів оцінки за її суб'єктом, які входять до системи аксіологічної характеристики російсько-української війни 2022–2023 рр., розглянуто також оцінні висловлювання керівників держав, відомих політиків, представників світових організацій із країн, інтересів яких торкається війна в Україні. З'ясовано, що введення до тексту оцінки медійної події, суб'єкт оцінювання якої є відомим політичним чи громадсько-культурним діячем, відбувається за допомогою конструкцій прямої і непрямої передачі чужого мовлення із вказівкою на суб'єкт мовлення й на джерело інформації. Зазначено, що окремий тип оцінки медійної події за суб'єктом оцінювання репрезентують оцінні висловлювання безпосередніх учасників подій реальних, які набули статусу медійних подій. Окреслено перспективи подальших досліджень структури й типології оцінки медійної події.

Ключові слова: медіадискурс, медійна подія, аксіологічна характеристика, структура оцінки, типологія оцінки.

Вступ. Медійний дискурс у сучасному світі став не лише творцем суспільної думки, але й перетворився на могутній чинник формування дискурсивної (медійної) картини світу [див.: 7; 9 та ін.], елементами якої у процесі концептуалізації та профілювання у межах медійного дискурсу стають важливі для суспільства події та явища, змінюючи статус реальних подій і явищ на статус подій медійних [див.: 10, с. 79–80; 6; 13]. Оскільки медійна картина світу є результатом когнітивної практики суб'єктів комунікації, лінгвістичні дослідження медіадискурсу значну увагу приділяють таким, зокрема, когнітивним явищам, як вірування та уявлення, переконання й оцінка тощо, що є характерним для дискурсології загалом, яка, як підкреслює К. Серажим, "все виразніше набуває когнітивної спрямованості, прагнення за допомогою вивчення усної та письмової комунікації розв'язувати питання співвідношення і взаємодії зовнішніх і внутрішніх світів людини, буття та мислення, індивідуального та соціального" [4, с. 23].

Незважаючи на постійну увагу мовознавців до проблем медіадискурсу, дотепер знаходимо небагато праць, присвячених концептуалізації окремої події в міжкультурному медіальному дискурсі. У зв'язку з цим набуває особливого значення простеження процесу формування окремої медійної події, окреслення засобів її концептуалізації, встановлення структури новоствореного концепту та його місця в медійній картині світу окресленого її носія. Зокрема, актуальним є вивчення перебігу й результатів процесу концептуалізації подій російсько-української війни 2022–2023 рр. як таких, що кардинально змінюють медійну картину світу не лише українців, але й західноєвропейського суспільства. Актуальність досліджуваної проблеми підсилює також те, що концепт-подія "російсько-українська війна", який перебуває у процесі формування у західноєвропейсь-

кому, зокрема у французькому медіадискурсі, належить до тих подій, що супроводжуються загостренням інформаційної війни – боротьби ідей, оцінок і переконань, правдивих свідчень і фейкових повідомлень. Отже, важливою для розуміння тенденцій формування медійної події у певному медіапросторі є визначення ролі аксіологічної характеристики в цьому процесі.

Методологія дослідження. Основною дослідження є: розуміння дискурсивної (медійної) картини світу як частини мовної картини світу у формулюванні Люблінської етнолінгвістичної школи та польської медіалінгвістики (Є. Бартмінський, С. Небжеговська-Бартмінська, Б. Скворнек, Я. Шмид, Д. Кемпа-Фігура, І. Гофман, Г. Пташек, В. Чахур та інших), як "особливої реінтерпретації (видозміни, трансформації) мовної картини світу" [9, с. 59], а медійного образу світу (медійної події) – як "інтерпретації, креації світу, якоїсь його візії, що має опосередкований характер і доступна лише в мас-медіа і через них" [11, с. 15]; врахування поняття "подія" (événement), опрацьованого французькою школою аналізу дискурсу (А. Кріг-Планк, Л. Калабрес, М. Венярд та інші) [10; 6]; розуміння поняття "оцінка" як частини концептуальної картини світу [3, с. 74–75] і способів вираження аксіологічної характеристики в тексті (М. Беднарек, А. Яцкевич, Д. Леґалуа, В. Ленепрво, Т. Космеда та інші), а також розуміння цінностей як основи оцінки, "як чинника, який керує формуванням бачення дійсності за допомогою суб'єкта – спільноти носіїв мови або творчої особистості, що володіє когнітивним досвідом і концептуалізує цю дійсність" [5, с. 12].

Метою дослідження є окреслення аксіологічної характеристики елементів концепту-події "Україна у війні" як частини відповідного концепту.

Основним завданням дослідження є встановлення елементів медійної події "російсько-українська війна

2022 р.", які піддаються оцінці у французькому теледискурсі, а також визначення характеру оцінки за її відношенням до особи, яка оцінює, і до об'єкту оцінки.

Матеріалом дослідження є аудіовізуальні тексти передач телеканалу France Télévisions, у статті наведено цитати з тексту телепередачі "*Livraison d'armes: avertissement de Poutine*" (03.05.2022) із циклу *C dans l'air* (France 5).

Результати дослідження. Окреслюючи питання, що становлять науковий інтерес антропоцентричних досліджень, вчені неодноразово наголошували на важливості вивчення структури категорії оцінки.

Відзначаючи, що оцінка (цінність) належить до багатовимірних понять, Р. Резсохазі пропонує структурувати концепт "оцінка" за чотирма вимірами: 1) кожна оцінка має *об'єкт*, тобто те, що оцінюють, цінність чого визначають; 2) цей об'єкт одержує оцінку за допомогою *судження* як добрий чи поганий, цінний або нікчемний, бажаний чи небажаний, справжній чи хибний і под.; 3) *цінності* стають нормами, як тільки вони визначають чи регулюють поведінку, вказують напрямом дій; 4) *носіями цінностей* є індивідуальні або колективні суб'єкти чи соціальні групи [див.: 12, с. 7–9].

Доповнюючи це визначення структури оцінки, Агата Яцкевич, відзначає, що оціночне судження виявляє "взаємодію між ціллю, джерелом і контекстом оцінки, що, у лінгвістичному плані, передбачає різноманітні варіанти структури" [8, с. 5–6], які входять до різних типів дискурсивних схем. Ці схеми "потенційно містять багато можливих нюансів як відносно до джерела (суб'єкта) оцінки, так і відносно до цілі (об'єкту) чи контексту оцінювання" [8, с. 5–6].

Оскільки ми здійснюємо спробу встановлення закономірностей вияву аксіологічної характеристики як елементу медійної картини світу, вважаємо, що основним об'єктом оцінки в медіадискурсі є медійна подія, формування і профілювання якої здійснюється у процесі комунікації. У випадку складних за своєю структурою медійних подій, до яких належить будь-яка війна, як подія, що порушує звичний порядок мирного життя [див.: 6], важливо простежити, які складові загальної медійної події "російсько-українська війна 2022–2023 рр." стають об'єктом оцінки у французькому теледискурсі. Варто зазначити, що оцінною кваліфікацією названої медійної події можна вважати вже сам вибір теми цитованої тут телепередачі, якою є аналіз ситуації з наданням західними партнерами озброєння Україні та реакції Путіна на ці події. Назва циклу телепередач *C dans l'air* ("*C'est dans l'air*" "це актуально", буквально: "це витає в повітрі") передбачає важливість обговорюваної тематики для французького глядача і винятковість аналізованих подій і ситуацій. Отже, винесення теми "*Livraison d'armes: avertissement de Poutine*" на публічне обговорення можна вважати загальною оцінкою названої ситуації.

Розгляд текстів французьких телепередач на тему війни в Україні показав, що за відношенням до об'єкту оцінки тип аксіологічної характеристики в аналізованих аудіовізуальних текстах можна визначити як: загальна оцінка ситуації; оцінка загальної ситуації через окремі її складові; оцінка явищ, предметів і реалій, від яких залежить розвиток ситуації; оцінка розвитку ситуації; оцінка уявної ситуації; оцінка умови реалізації модельованої чи передбачуваної ситуації; оцінка позиції, поведінки учасників подій; оцінка стану учасників подій; оцінка ставлення учасників подій до розвитку ситуації; оцінка позиції учасників подій, їхніх поглядів, суджень, висловлювань; оцінка місця обговорюваної ситуації в медіальній картині світу, у медіадискурсі.

Загальна оцінка ситуації полягає в тому, що ситуація загалом отримує оцінку характеристики, яку в тексті може бути конкретизовано, поширено, уточнено за допомогою оцінок окремих її елементів. У нашому матеріалі це загальна оцінка війни Росії проти України, загальна характеристика конкретної реальної ситуації, яка склалася в той чи інший період, чи момент розвитку подій. У наведеному нижче прикладі загальну оцінку надано ситуації в Маріуполі, яка склалася на час виходу телепередачі: *Sur le terrain, l'armée russe a annoncé ce mardi le lancement d'une offensive sur l'usine Azovstal, dernière poche de résistance à Marioupol*. Мовець тут вживанням виразу *dernière poche de résistance* "останній осередок опору" підкреслює безнадійність ситуації як такої для оборонців Азовсталі. З іншого боку, у тексті присутня характеристика цієї ж ситуації як тяжкої, якою вона є у сприйнятті Путіна, оскільки тривалий час російська армія не могла подолати опір захисників Маріуполя: ... *cette situation pour Vladimir Poutine est très difficile, parce que cela veut dire que son armée est en échec à Marioupol. C'est presque un mois et demi que ça dure!*

Загальну оцінку ситуації може бути здійснено шляхом оцінювання окремих її складових. Складовими загальної ситуації виступають конкретні її вияви, зокрема ситуація на різних напрямках бойових дій: *Les bombardement ont également repris sur la ville d'Odessa, et les forces russes, après avoir échoué à prendre Kiev, tentent toujours de prendre le contrôle sur des régions de Donetsk et Lougansk*. Згадка про поразку російської армії під Києвом шляхом вживання конструкції *après avoir échoué à prendre Kiev* накладає оцінку прогнозованих невдач також на дії окупантів на інших напрямках – на півдні (*des bombardement ont également repris...* "відновлено бомбардування") і на сході України: ... *tentent toujours* "продовжують намагання взяти під контроль", що підтверджується також ширшим контекстом: *les troupes russes connaissent une progression limitée dans la région du Donbass, qualifiée de très inégale et d'anémique*. Тут ідеться про "обмежене просування" російських військ на Донбасі, яке оцінено як "дуже нерівномірне" та "анемічне".

Оцінка явищ, предметів, реалій, від яких залежить розвиток ситуації, виступає найчастіше як якісна або кількісна характеристика. Так, у контексті надання західними партнерами озброєння Україні, представлено оцінку зброї, яку в цей час надсилає Франція, як "надсучасної": *Paris envoie notamment ses ultramodernes canons automoteurs Caesar*. Допомога США, Франції та Чехії оцінена за допомогою кількісної характеристики як значна (*des centaines de pièces d'artillerie de longue portée* "сотні одиниць далекобійної артилерії"): *Les États-Unis, la France, la République tchèque et d'autres alliés ont fourni ces dernières semaines à Kiev des centaines de pièces d'artillerie de longue portée pour l'aider à contrer l'offensive de Moscou dans le Donbass, à l'est*. До цього ж типу оцінки можна віднести оцінку стану населених пунктів України, які постраждали від агресора, матеріального забезпечення армії, озброєння, наприклад: ... *on parle là de ... réfugiés qui sont dans cette usine, parce que il n'y a pratiquement plus de place ailleurs dans la ville qui avait été quand même détruite à plus de 90 pourcents*. Оцінка може стосуватися також значення конкретної ситуації для розуміння загального контексту медійної події, наприклад, такою є оцінка оборони Азовсталі як символу українського опору загарбникам, приклад якого надихає

українців на перемогу: *C'était aussi un symbole de la résistance ukrainienne, cela renforçait le sentiment national ukrainien.*

В аналітично-інформаційних текстах оцінку одержує ситуація у її динаміці, аналітики визначають поступ чи регрес, а також окреслюють варіанти розвитку ситуації, які видаються вірогідними на час її розгляду: *Nous voyons des signes que la Russie renforce également son regroupement dans l'est du pays. Ses unités augmentent et désormais son désir est clair de s'emparer du plus grand nombre possible du territoire ukrainien.* Оцінка ситуації як загрозливої тут складається з характеристики військових угруповань як таких, що посилюються (*la Russie renforce ... son regroupement*) і збільшуються (*ses unités augmentent*), а також з оцінки намірів загарбника, які з розвитком ситуації стають більш зрозумілими для західних аналітиків (*et désormais son désir est clair*).

Перспективи розвитку ситуації може бути оцінено шляхом моделювання варіантів її розвитку та передбачення можливих наслідків такого розвитку для України чи Європи або інших країн світу: *... si Zelensky dans 6 mois ou dans un an finit par dire "Je suis pour la neutralité de l'Ukraine sur le plan militaire ...", les américains et les européens ne pourront pas dire "... tu es gentil, mais nous, on préfère continuer la guerre ...".* Тут уявну ситуацію оцінено як безальтернативну для західних партнерів України, які не матимуть вибору, постачати зброю чи ні, навіть у такій ситуації, що виражено в підкресленому виразі.

Із прогнозуванням варіантів розвитку подій пов'язана оцінка умови реалізації модельованої чи передбачуваної ситуації: *Et une fois qu'ils seront dans la capacité militaire de dire: "attention, on est capables de vous faire très mal ...", à ce moment là, les français, les européens, les américains seront tous d'accord pour dire que la paix ou le règlement à négocier passera par ce que veulent les ukrainiens d'abord ...*

Важливою складовою аксіологічної характеристики певної медійної події є оцінка позиції, поведінки учасників подій. Учасниками медійної події "війна Росії проти України", яка належить до подій, що змінюють як реальну, так і медійну картину світу, виступають не лише країни – сторони у війні, армії України та Росії, але і країни Європи, США, президенти країн, впливові політики, військові, волонтери тощо. Так, у французькому медіадискурсі оцінку одержують дії очільників Франції, України та Росії, наприклад, у повідомленні про розмову Еммануеля Макрона з Путіним, яка відбулася 3 травня 2022 р., міститься інформація про відсутність контактів між ними протягом досить тривалого часу (*après plus d'un mois sans contact "більше, ніж через місяць"*): *Après plus d'un mois sans contact, Emmanuel Macron et son homologue russe Vladimir Poutine ont discuté ce mardi 3 mai de l'Ukraine...* У контексті того, що президент Франції відомий своїми постійними дзвінками до Москви, вказівка на тривалість періоду без контакту набуває характеру оцінки дії Е. Макрона.

У текстах телепередач присутня також оцінка намірів, мети, причини певної дії з боку учасників події, як, наприклад, оцінка відеозвернення Бориса Джонсона до українського парламенту (*pour apporter le soutien du Royaume-Uni au peuple ukrainien*) і військової допомоги Великобританії Україні, яка постає тут як неодноразова, систематична (*d'aides militaires supplémentaires*):... *le Premier ministre britannique Boris Johnson s'est adressé ce mardi par visioconférence*

au Parlement ukrainien pour apporter le soutien du Royaume-Uni au peuple ukrainien et annoncer 300 millions de livres d'aides militaires supplémentaires à Kiev. Подібною є оцінка допомоги Україні з боку Франції як такої, що зростає: *Samedi, l'Elysée avait également indiqué que la France allait renforcer l'envoi de matériel militaire à l'Ukraine ainsi que son aide humanitaire.* В інформації про надання Україні західними партнерами фінансової допомоги або, наприклад, значної кількості одиниць далекобійної артилерії оцінними виступають вирази *pour apporter le soutien du Royaume-Uni au peuple ukrainien; pour l'aider à contrer l'offensive de Moscou*, оскільки тут ідеться про моральну підтримку в боротьбі проти агресора й матеріальну допомогу країні, яка обороняється, що сприймається як моральна норма у сучасній цивілізації.

Не менш важливою для оцінки медійної події в цілому є оцінка стану учасників подій. Це оцінка морального та фізичного стану, матеріальних і духовних умов існування учасників війни, наприклад, в аналізованому тексті представлено оцінку представником Пентагону частин російської армії, дислокованих на Донбасі, які, за його словами, деморалізовані та потерпають від неорганізованого командування: *Il a également affirmé que les militaires russes étaient démoralisés et pâtissaient d'un commandement désorganisé.*

Невід'ємною частиною медіадискурсу є оцінка позиції учасників подій щодо війни, оцінка постійності чи змінності їхніх поглядів і суджень, оцінка ставлення учасників подій до розвитку ситуації, напр.: *Une intensification de l'aide militaire de la part de plusieurs pays de l'Otan à Kiev qui survient alors que la perspective d'une victoire ukrainienne face à Moscou, peu crédible au début du conflit, est à présent une issue envisagée par les Occidentaux.* У цьому висловленні представлено динаміку оцінки західноєвропейцями можливості перемоги України від "маловірогідної на початку конфлікту" (*peu crédible au début du conflit*) до "можливої" за сучасного розвитку подій (*à présent une issue envisagée*). Це також оцінка висловлювань за їхньою результативністю, за відношенням до реальності тощо, як у висловлюванні: *Le discours va changer de manière à amener des résultats, peu importe le décalage flagrant avec la réalité, le rapport à la vérité.*

Особливим типом оцінки, притаманної медіадискурсу, є визначення місця обговорюваної ситуації в медійній картині світу, окреслення важливості певної тематики в національному чи світовому медіадискурсі: *On le voit en France, parce qu'on est toujours en campagne électorale, la question de l'Ukraine de livraison d'armes, elle est débattue, même si elle est au second plan par rapport aux questions économiques et sociales.* Також оцінку одержує інформаційна війна, яка супроводжує війну реальну і яку тут названо однією з форм конкуренції між мас-медіа Європи та Росії: *il y aura une forme de concurrence en tout cas médiatique parce que l'écran peut être coupé en deux: d'un côté la place Rouge avec Vladimir Poutine et de l'autre côté le Strasbourg, le parlement européen...*

Як бачимо, об'єктом оцінки в аудіовізуальному тексті аналітично-інформаційної телепередачі виступає не лише реальна подія чи ситуація, яка набуває статусу медійної події у її розвитку та багатогранності, у конкретних часових і просторових межах. Об'єктом оцінки стають учасники подій, їхній стан, наміри, дії та відношення

між ними, а також матеріальні явища, предмети, реалії, від яких залежить розвиток події чи конкретної обговорюваної ситуації. Важливим об'єктом оцінки в медіадискурсі стають напрямки та прогнозовані варіанти розвитку ситуації, погляди, висловлювання, аналіз і розмірковування на тему події, зокрема й такі, що мають аксіологічний характер. Отже, подія медійна як об'єкт оцінки є значно складнішою за своєю структурою, ніж подія реальна, а аксіологічна характеристика її стає невід'ємною частиною медіадискурсу.

Окрім об'єкта оцінки, важливим елементом її структури є суб'єкт, який формулює аксіологічну характеристику об'єкта.

Суб'єктом оцінки, як ми вже зазначали, може виступати особа, соціум чи його частина. У медіадискурсі суб'єктом оцінки є насамперед журналіст, який обирає тему публікації, формує в читача чи глядача уявлення про медійну подію. Однак суб'єктом оцінки може бути також будь-який учасник медійної події, а також адресат мовлення – читач чи глядач, який бере участь в обговоренні інформації, яку він одержав із масмедіа.

Зважаючи на те, що предметом нашого аналізу є аксіологічна характеристика в аудіовізуальному тексті, який створено в межах теледискурсу як сукупність думок, суджень, повідомлень фахівців, зокрема, експертів із конкретної галузі людської діяльності, варто зробити спробу встановити, як жанрові особливості аналітично-інформаційної передачі впливають на предстання тут оцінки елементів концепту "війна Росії проти України", здійсненою різними суб'єктами мовлення. На нашу думку, мовне вираження оцінки із зазначенням її суб'єкта та подальше її сприйняття адресатами мовлення як суб'єктивної чи об'єктивної має значний вплив на наповнення змістом певного концепту, який перебуває у стані формування та входження до медійної картини світу.

Пригадаємо, що об'єктивність у філософському розумінні "позначає відношення незалежності від суб'єкта, від суб'єктивного чинника" [2, с. 441]. На протизага об'єктивності, суб'єктивність найчастіше визначають, як "ставлення до когось або чогось, зумовлене поглядами, інтересами, смаками, вподобаннями суб'єкта" [1, с. 442].

Візьмемо до уваги, що, розрізняючи такі форми вияву об'єктивності, як онтологічну, гносеологічну, методологічну та професійну, вчені відзначають, що професійна об'єктивність "як норма (принцип) професійної етики діє в тих сферах діяльності, де суб'єкт має справу із проблемними, альтернативними ситуаціями, що стосуються оцінки людей і їхніх дій, відповідності їхньої поведінки певним нормам і вимогам" [2, с. 441]. Ідеться тут, зокрема також про функції аналітика, експерта тощо. "Професійна об'єктивність означає здатність суб'єкта реалізувати у своїй професійній діяльності інтерсуб'єктивну позицію, тобто таку, що не залежить від його (або чийхось) уподобань... перебуває в повній відповідності із суспільно інституалізованими нормами та стандартами (типу правових і моральних норм)" [2, с. 441].

На побутовому рівні у процесі сприйняття інформації, яку поширюють засоби масової комунікації, судження професіоналів, які стосуються галузі діяльності, у якій вони є визнаними фахівцями, пересічний адресат мовлення сприймає як об'єктивні, аргументовані й задокументовані, оскільки їх підтверджує авторитет мовця, його професійний досвід.

Так, в аналізованому тексті як об'єктивна сприймається позитивна оцінка української армії, яку формулює військовий експерт, генерал у відставці, Жан-Поль Паломерос,

відзначаючи, що "українська армія від початку показала себе дуже добре, проявивши велику гнучкість": ... *l'armée ukrainienne s'est très bien débrouillée depuis le début avec beaucoup de souplesse d'emploi...* Також об'єктивно експерт характеризує здатність українських військових швидко оволодіти новим озброєнням, бо вони "дуже розумні", і глядач довіряє цій характеристиці професіонала: *C'est pas les milliards qui vont frapper les russes, il faut les transformer, si vous voulez en capacités, mais les ukrainiens et ça, c'est une bonne nouvelle, les ukrainiens sont très astucieux.*

Оцінки ситуації, фактів і подібне, які здійснено безпосереднім учасником телепрограми на основі його багаторічного професійного досвіду, досить часто одержують мовне оформлення, яке відповідає вираженню суб'єктивної думки, маркерами якої тут є вирази та звороти *à mon sens; moi, ce que ça m'évoque vraiment; je le pense; je crois que*, наприклад: *Moi, ce que ça m'évoque vraiment c'est un usage absolument cynique de la parole, un usage performatif; A mon sens ..., si on veut que l'Ukraine en fasse partie, il faut donner tous les moyens de pouvoir faire parti ...*

Аналіз ситуації, яка є об'єктом обговорення в телепередачі, містить також непряму мову, цитати висловлювань керівників держав, високих посадовців, відомих політиків із країн, задіяних у воєнному конфлікті. У таких випадках суб'єктами оцінки виступають особи, мову яких передано як непряму або пряму.

Так, прикладом оцінки, яку введено до тексту телепередачі у формі прямої мови президента України, є аксіологічна характеристика ситуації з перешкодами в експорті країною зерна: *Zelensky l'a dit il y a deux ou trois jours..., on nous prive de notre sang en quelque sorte, de pouvoir exporter notre blé et c'est important pour le monde entiers et puis ce qu'il est en train de nous faire, c'est asphyxier ...* Тут президент Зеленський говорить від першої особи, від імені народу України, вживаючи вирази *on nous prive de notre sang, en train de nous faire* і оцінюючи ситуацію як загрозу для економіки України та важливу для світу в цілому (*c'est important pour le monde entiers*).

У медіадискурсі досить частим є висловлення оцінки чужого мовлення, у якому зокрема може, у свою чергу, міститися оцінка. У тексті аналізованої телепередачі неодноразово знаходимо відтворення оцінки ситуації, фактів і подібне, здійсненої представником офіційної влади США чи країни Європи або представником офіційних організацій, які вважаються джерелом достовірної інформації. Таке відтворення чужої оцінки подано в тексті, як згадано вище, у формі прямої чи непрямої мови із прямою вказівкою на особу, яка є суб'єктом мовлення (*Quand il parle, c'était Antony Blinken qui l'a fait; Boris Jonson a annoncé; Zelensky l'a dit та под.*), із вказівкою на офіційне коло, із якого походить суб'єкт оцінки (наприклад, *selon le responsable du Pentagone*) або ж із вказівкою на писемні джерела інформації (*selon le compte-rendu du Kremlin Vladimir Poutine, le Kremlin, dans ce communiqué que j'ai devant moi, parle en plus de cela; les commentaires ont été publiés sur le site du Kremlin та подібне*).

Цікавим з погляду на тип оцінки за характером відношення суб'єкта до об'єкта є відтворення свідчень українців про ситуацію в окремих регіонах України, про стан цивільного населення, ставлення українців до подій тощо. Це може бути логічно-раціональна оцінка перспективи ситуації без емоційної складової: *Nous voyons des signes que la Russie renforce également son regroupement dans l'est du pays. Ses unités augmentent et*

désormais son désir est clair de s'emparer du plus grand nombre possible du territoire ukrainien. Однак у оцінній характеристиці війни, суб'єктом якої є українці, переважає емоційна або емоційно-раціональна оцінка елементів медійної події, наприклад: *C'est impossible à comprendre. Cet enfant avait 13 ans, il étudiait, il a passé – ses examens au sous-sol. J'étais très inquiète...; Je suis heureux pour l'évacuation, mais cela arrive tard. Des milliers de personnes sont mortes, des femmes des enfants, c'est un nombre colossal de victimes, le génocide que la Russie commet ici, à Marioupol.* В оцінці ж французьких журналістів та експертів переважає раціональний компонент, хоч вона не позбавлена й емоційної складової. Отже, наведені тут спостереження вказують на залежність відношення емоційного й раціонального в оцінній характеристиці медійної події від категорії, до якої належить суб'єкт мовлення, що має стати предметом подальших досліджень. Також предметом подальшого вивчення мають стати цінності (вибраної спільноти, європейського суспільства, загальнолюдські тощо), які є основою оцінки медійної події, зокрема, російсько-української війни 2022–2023 рр.

Висновки. Розгляд структури оцінки, яку спостерігаємо в аксіологічній характеристиці медійної події "російсько-українська війна 2022 р." у французькому теледискурсі, виявив такі типи оцінки за її відношенням до об'єкту: типи оцінки, яка спирається на реальні факти, пов'язані з подією та типи оцінки, яка є наслідком розмірковування, обговорення події в мас-медіа. Типологію оцінок за її відношенням до об'єкту оцінювання складають: загальна оцінка ситуації; оцінка загальної ситуації через окремі її складові; оцінка явищ, предметів і реалій, від яких залежить розвиток ситуації; оцінка розвитку ситуації та відношень між її елементами; оцінка уявної ситуації; оцінка умови реалізації модельованої чи передбачуваної ситуації; оцінка позиції, поведінки учасників подій; оцінка стану учасників подій; оцінка ставлення учасників подій до розвитку ситуації; оцінка позиції учасників подій, їхніх поглядів, суджень, висловлювань; оцінка місця обговорюваної ситуації в медійній картині світу, в медіадискурсі.

Отже об'єктом оцінки, який входить до системи аксіологічної характеристики війни в Україні, в аудіовізуальному тексті аналітично-інформаційної телепередачі є реальна подія чи ситуація, яка набуває статусу медійної події в конкретних часових і просторових межах. Складові цієї події, що також стають об'єктом оцінки, відображають структуру концепту "війна Росії проти України", який формується у французькому медіадискурсі. Порівняно з реальною подією, подія медійна як об'єкт оцінки є значно складнішою за своєю структурою, оскільки до неї входять також елементи, які виникають у процесі дискурсу внаслідок обміну інформацією, аналізу ситуації, прогнозування, оцінювання позицій сторін тощо.

Аналіз типів суб'єктів оцінної характеристики війни в Україні як медійної події у французькому теледискурсі виявив, що основним суб'єктом, якому належить оцінка, в аналітично-інформативному аудіовізуальному тексті виступає професійний експерт, політолог, тобто особа, якій притаманна професійна об'єктивність, авторитет і професійний досвід, що впливає на формування оцінки події в медійній картині світу адресата телемовлення. До типів оцінки за її суб'єктом, які долучаються до системи аксіологічної характеристики війни в Україні, належать також оцінні висловлювання керівників держав, високих посадовців, відомих політиків, представників авторитет-

них світових організацій із країн, інтересів яких торкається війна в Україні. Уведення такого типу оцінки до тексту відбувається за допомогою таких мовних засобів, як конструкції прямої та непрямої передачі чужого мовлення із вказівкою на суб'єкт мовлення та на джерело інформації.

Різноманітність мовних засобів, які передають відношення оцінки до суб'єкта оцінювання в аудіовізуальних текстах, заслуговує на окремий розгляд цього питання. Перспективним для повного опису структури та типології оцінки видається також розгляд співвідношення емоційного й раціонального в аксіологічній характеристиці медійної події "війна Росії проти України", яка стає невід'ємною частиною французького медіадискурсу.

Список використаних джерел

1. Ковалів Ю. Суб'єктивність // Літературознавча енциклопедія : у 2-х т. / Авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. – Київ : ВЦ "Академія", 2007. – Т. 2. – С. 442.
2. Свириденко В. Об'єктивність / В. Свириденко / В.І. Шинкарук (гол. редкол.) та ін. // Філософський енциклопедичний словник. – Київ : Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України. Абрис, 2002. – С. 441.
3. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики (аналітичний огляд) / О. О. Селіванова. – Київ : Вид-во Українського фіто-соціологічного центру, 1999.
4. Серажим К. С. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектура, варіативність : монографія / К. С. Серажим. – Київ, 2002.
5. Bartmiński Jerzy. Aspects of Cognitive Ethnolinguistics / J. Bartmiński. – London: Equinox Publishing Ltd, 2009.
6. Calabrese Laura, Veniard Marie. Événement. Publicationnaire. Dictionnaire encyclopédique et critique des publics. – En ligne. – Mis en ligne le 19 janvier 2017. – URL: <http://publicationnaire.humanum.fr/notice/evenerment/>
7. Czachur Waldemar. Dyskursywny obraz świata. Kilka refleksji / W. Czachur // Tekst i dyskurs. – 2011. – № 4. – S. 79-97.
8. Jackiewicz Agata. Études sur l'évaluation axiologique: présentation // Langue française. – 2014/4. – № 184. – P. 3–14.
9. Kępa-Figura D. Językowy obraz świata a medialny obraz świata / D. Kępa-Figura, P. Nowak // Zeszyty Prasoznawcze. – 2006. – 1–2, S. 51–62.
10. Krieg-Planque Alice. A propos des "noms propres d'événement". Événementialité et discursivité / A. Krieg-Planque // Les Carnets du Cediscor. – Paris : Presses de la Sorbonne nouvelle. – 2009. – n°11. – P. 77–90.
11. Ptaszek Grzegorz. Jak badac medialny obraz świata? / G. Ptaszek // Hofman I., Kępa-Figura D. (red.), Współczesne media. Medialny Obraz Świata. T. 1. Zagadnienia teoretyczne. – Lublin : Wydawnictwo UMCS, 2015. – S. 13–24.
12. Rezsóhazy Rudolf. Sociologie des valeurs / Rezsóhazy R. – Paris: Armand Colin, 2006. – 184 p.
13. Veniard Marie, Laura Calabrese, L'événement en discours. Presse et mémoire sociale / M. Veniard // Quaderni. – 2015. – 86. – P. 87–91.

References

1. Kovaliv, Yu. (2007). "Subiektivnist". ["Subjectivity"]. In: *Literaturoznavcha entsyklopediia*. Kyiv: VTS "Akademiia", V. 2. (p. 442). (In Ukr.).
2. Svyrydenko, V. (2002). "Obiektivnist". ["Objectivity"]. In: *Filosofskyi entsyklopedychnyi slovnyk*. Eds. V. I. Shynkaruk et al. Kyiv: Instytut Filozofii imeni Hryhoriiia Skovorody NAN Ukrainy (p. 441). (In Ukr.).
3. Selivanova, O. O. (1999). *Aktualni napriamy suchasnoji linhvistyky (analitichnyi ohliad)*. [Current directions of modern linguistics (analytical review)]. Kyiv: Vydavnytstvo Ukrainskoho fito-sociolohichnoho tsentru. (In Ukr.).
4. Serazhym, K. S. (2002). *Dyskursywny obraz świata a medialny obraz świata: metodolohija arhitektonika, variatyvnist*. [Discourse as a sociolinguistic phenomenon: the methodology of an architect, a variationist]. Kyiv. (In Ukr.).
5. Bartmiński, J. (2009). *Aspects of Cognitive Ethnolinguistics*. London: Equinox Publishing Ltd.
6. Calabrese, L., Veniard, M. (2017). *Événement. Publicationnaire. Dictionnaire encyclopédique et critique des publics*. [Event. Advertiser. Encyclopedic dictionary and criticism of audiences]. <http://publicationnaire.humanum.fr/notice/evenerment/> (In Fr.).
7. Czachur, W. (2011). *Dyskursywny obraz świata. Kilka refleksji*. [A discursive picture of the world. Some reflections]. *Tekst i dyskurs*, 4, pp. 79–97. (In Pol.)
8. Jackiewicz, A. (2014). *Études sur l'évaluation axiologique: présentation*. [Studies on axiological evaluation: presentation]. *Langue française*, 184, pp. 3–14. (In Fr.).
9. Kępa-Figura, D., Nowak, P. (2006). *Językowy obraz świata a medialny obraz świata*. [The linguistic picture of the world and the media picture of the world]. *Zeszyty Prasoznawcze*, 1–2, pp. 51–62. (In Pol.).
10. Krieg-Planque, A. (2009). *A propos des "noms propres d'événement". Événementialité et discursivité* [About "event proper names". Events and discursiveness]. *Les Carnets du Cediscor*, 11, pp. 77–90. ((In Fr.).

11. Ptaszek, G. (2015). "Jak badac medialny obraz świata?". ["How to study the media image of the world?"]. In: *Współczesne media. Medialny Obraz Świata*. V. 1: Zagadnienia teoretyczne (pp. 13–24). Lublin. (In Pol.).

12. Rezsöhazy, R. (2006). *Sociologie des valeurs*. [Sociology of values]. Paris: Armand Colin. (In Fr.).

Lyubov Frolyak, Dr. Hab. (Humanit.), Prof.
ORCID: 0000-0002-6305-2604
e-mail: l.frolak@gmail.com
Maria Curie-Skłodowska University, Lublin, Poland

Myroslava Froliak, PhD (Philol.), Associate Prof.
ORCID: 0000-0003-0006-0989
e-mail: myroslawafrolak@meta.ua
Ivan Franko National University in Lviv, Ukraine

13. Veniard, M. (2015). Laura Calabrese, L'événement en discours. Presse et mémoire sociale [Laura Calabrese, The event in discourse. Press and social memory]. *Quaderni*, 86, pp. 87–91. (In Fr.).

Надійшла до редколегії 15.01.23

STRUCTURE AND TYPOLOGY OF ASSESSMENT OF THE "RUSSIAN-UKRAINIAN WAR 2022–2023" MEDIA EVENT IN FRENCH TELEVISION DISCOURSE

The article is devoted to the problems of axiological characterization of a media event as a part of the media picture of the world, which arises in the process of intercultural communication. The axiological characteristics are presented as a necessary constituent element of a media event, which participates in its formation. The structure of evaluation of the media event "Russian-Ukrainian war 2022–2023" in French television discourse is considered, the types of evaluation based on its relationship to the object of the evaluation characteristics and the types of evaluation based on the relationship to the subject of evaluation are identified. It was established that the media event "war in Ukraine" as an object of assessment in the audiovisual text of the analytical and informational telecast is significantly more complex in its structure than the real event, as it also includes elements that arise in the media discourse. As a result of the analysis of the types of subjects of the evaluation characteristics of the war in Ukraine as a media event in the French television discourse, it was found that the main subject of evaluation in the analytical and informative audiovisual text is a professional expert, a political scientist, that is, a person who possesses professional objectivity, authority and professional experience, which affects the formation of the evaluation of the event in the media picture of the world of the addressee of television broadcasting. In order to establish the types of assessment based on its relationship to its subject, which are included in the system of axiological characteristics of the Russian-Ukrainian war of 2022–2023, the assessment statements of heads of state, famous politicians, representatives of world organizations from countries whose interests are affected by the war in Ukraine were also considered. It was found that the introduction to the text of the assessment of a media event, the subject of assessment of which is a well-known political or socio-cultural figure, takes place with the help of the constructions of direct and indirect transmission of someone else's speech with an indication of the subject of the speech and the source of information. It is noted that a separate type of evaluation of a media event is represented by evaluation statements of direct participants of real events that have acquired the status of media events. Prospects for further research into the structure and typology of media event evaluation have been determined.

Keywords: media discourse, media event, axiological characteristic, structure of evaluation, typology of evaluation.